

Smir mens jernet er varmt

TEKST/FOTO// SIRI M. HELSTRUP

Lederen av Jærsk tankesmie, Dag Jørund Lønning, er strålende fornøyd med oppstarten og godt i gang med å smi tankerekker som kan komme hele regionen til gode.

Det er en spennende gjeng som er med, som representerer forskjellige "bruksmåter" av regionen, smiler Dag Jørund Lønning, initiativtaker og leder av tankesmiå, rektor ved Høgskulen for landbruk og bygdeutvikling (HLB) og nyslått professor i nyskaping og bygdeutvikling.

ULV, ULV

Lønning forteller at spiren til ideen om tankesmie ble sådd på et litt uvanlig vis:

– Vi fikk besøk av representanter for en av de store utbyggerne i området, som ikke ønsket å bli "den store, stygge ulven" i forhold til landbruket. De lurte på om det var noe som kunne gjøres. Vi er gode på høringsprosesser her i landet, men de forsterker ofte bare de ulike aktørenes eget syn. Følgelig oppsto tanken om at dialog kan føre til nye løsninger som alle føler eierskap til.

De store konfliktene oppstår gjerne rundt fordelingen av areal, og Lønning sier at jordvern og landbruk da ofte blir den tapende part.

– Vi har fantastisk god matjord her i distriktet, og et landskap som årlig blir benyttet av 500.000 mennesker til tur og rekreasjon. Samtidig kan vi ikke la være å følge med på utviklingen av nye bedrifter og boliger. Og alt dette skal skje på et relativt lite areal.

MINDRE HALLELUJA

– Samfunnet i dag er veldig sektorisert, og selv om de ulike fag- og interesseorganisasjonene gjør mye bra, blir det ofte til at de har "halleluja-møter" for sine egne menigheter. Eller de deltar i diskusjoner der "min vinning = ditt tap". Da tenker jeg at dialog blir det motsatte: Det blir en vinn-vinn-situasjon der man hører på hverandre og dermed kan få forståelse for de andres meninger, sier Lønning.

Professoren forklarer videre hvordan man i de ulike sektorene utvikler egne verdier, mål og språk, slik at samfunnet ender opp med mange interne bobler som ikke greier å kommunisere med hverandre.

– Dialog er en form for verdiskapningsverktøy – når vi ser på ting sammen, kan vi også oppdage nye utviklingsmuligheter, samt få felles eierskap til ting. Og dette er visjonen til Jærsmiå; Å få tilbake eierskap til helheten gjennom å snakke sammen og utvikle felles mål, språk og verdier som går på tvers av de ulike sektorene.

Hva skjer da i møtet mellom ruralt produksjonslandskap og byvekst?

ALLE VIL SMI

Jærsmiå hadde sitt første bli kjent-møte på tampen av fjoråret, og første ordinære møte i månedsskiftet januar/februar. Men responsen har allerede vært enorm.

– Det har vært veldig positivt fra alle "fronter", inkludert landbruket. Alle har vist vilje til å komme ut av skyttergravene, og har i tillegg skrevet under på en "deltakererklæring" som betinger vilje til endring. Vi opplever nå at mange av organisasjonene vil inn – og det er flott å ha dem i ryggen – men Smiå består først og fremst av enkeltpersoner. Også næringslivet har det travelt, og nå er de med fra grunnen av. Med så tunge aktører med på laget, har vi fått en veldig god start for dialog.

Tankesmiås definisjon av Jæren strekker seg fra Randaberg i nord til Hå i sør, og tankene har høstet oppmerksom fra hele regionen.

– Vi får veldig mange henvendelser fra folk som ønsker å bidra eller ønsker å etablere "mini-tankesmier". Det er de for eksempel i gang med på Randaberg.

FOLKEMØTER

Jærens framtid angår ikke bare bedriftseiere og bønder, men alle som bor her. Medlemmene i Tankesmiå skal ha to møter i halvåret, men vil

derfor i tillegg arrangere tre åpne temamøter der alle kan delta.

– I august skal vi ha kveldskonferanse om boligbygging kontra landbruk. Vi må bygge flere boliger, men vil fremdeles beholde Jæren som regionens matkammer – hvordan kan vi gjøre begge deler?

Og mens vi venter på sol og sommer, vil det i løpet av våren lanseres en egen nettportal der man kan følge Smiås tankerekker og komme med egne innspill og tilbakemeldinger.

Lønning ønsker ikke å se for mye i krystallkula hva framtiden angår:

– Problemet med å tenke slik er at scenarioet da fort får sitt eget liv, man blir passiv og tenker "jeg kan ikke gjøre noe med det". Men hvis vi lykkes med Jærsmiå, tror jeg vi er inne på noe helt vesentlig – at både matproduksjon og boligbygging er samfunnsoppgaver, og at vi dermed kan unngå interessekampen som dominerer i dag.

VI FÅR VELDIG MANGE HENVENDELSER FRA FOLK SOM ØNSKER Å BIDRA ELLER ØNSKER Å ETABLERE "MINI-TANKESMIER". DET ER DE FOR EKSEMPEL I GANG MED PÅ RANDABERG.

JÆRSMIÅS SAMLINGER

Det som står i blått er åpne møter:

- **Januar 2014:** "Jæren om 50 år – naturvern i eit produksjonslandskap".
- **April 2014:** "Befolkninga veks og alle vil me byggja. Likevel blir det konflikta om nesten kvart einaste prosjekt ... Må det vera slik?"
- **Juni 2014:** "Bynært landbruk og jordvern i eit langsiktig, berekraftig perspektiv."
- **August 2014:** "Me skal byggja hus og dyrka jord på Jæren. Korleis kan me gjera begge deler?"
- **Oktober 2014:** "Må, bør, vil verna? Kulturvern i eit landskap der kvar stein er omstridd."
- **Desember 2014:** "Produksjon eller oppleving? Korleis sikra Jæren som friluftslandskap?"
- **Januar 2015:** "Vern gjennom bruk – berre fine ord, eller muleg i praksis?"
- **April 2015:** "Jæren om 50 år. Dialogbasert scenariebygging."
- **Juni 2015:** "Dialogbasert arealutvikling på Jæren."